

RECENZII

MIHAELA SINGER, LIGIA SARIVAN, GHEORGHII A DOROBAN U, IRINA STOENIC , LILIANA STAN. **AVENTURA ÎN VĂL ÎNVĂȚĂRII**. București, Editura Sigma, 2014, 4 volume, (32p., 26p., 28p., 26p.) ISBN: 978-973-649-997-5

Discuțiile despre curriculumul școlar aduc adesea, în prim-plan, ideea abordării integrate ca răspuns la interesele de cunoaștere ale elevilor generației actuale și la nevoile de adaptare la dinamica contemporană a contextelor școlare, profesionale și sociale. Abordarea integrată a curriculumului implică schimbări semnificative în proiectarea demersurilor de predare-învățare-evaluare, prin trecerea de la centrarea pe acumularea de informații și fapte la accentul pe dezvoltarea de relații conceptuale între diferite domenii ale cunoașterii, pe centrarea pe elev, care să permită acestuia să-și construiască sensuri și semnificații, în mod autonom.

În prezent, abordarea integrată reprezintă o prioritate pentru reformele curriculare ale diferitelor sisteme de învățământ europene. În România, această rămâne încă un deziderat la nivelul proiectării curriculare, în contextul abordării monodisciplinare a curriculumului școlar. Actualele programe școlare pentru ciclul primar promovează explicit abordările de tip multidisciplinar, cu deschidere către interdisciplinar – prin centrarea pe competențe, formularea de exemple de activități de învățare și de sugestii metodologice specifice. Alte niveluri superioare ale integrării, de tip transdisciplinar, rămân provocări pentru viitorii pași de reformă curriculară.

La nivelul produselor curriculare (manuale școlare, auxiliare didactice), abordările integrate sunt puțin prezente, uneori neadecvat formulate.

O abordare aparte, care promovează explicit activitățile de învățare de tip integrat, este susținută de setul de caiete pentru elevi, intitulate *Aventura în învățării*, publicate de Editura Sigma în anul 2014. Seria *Aventura în învățării* (autori Mihaela Singer, Ligia Sarivan, Gheorghii a Doroban u, Irina Stoenic , Liliana Stan) propune patru caiete de lucru pentru clasa a II-a: *Aventuri la început de an școlar*, *Aventuri la joacă*, *Aventuri cu daruri*, *Aventuri printre stele*.

Fiecare caiet propune elevilor, într-o abordare integrată, activități de învățare variate, care fac apel la următoarele obiecte de studiu din planul de învățământ pentru clasa a II-a: Comunicare în limba română, Matematică și explorarea mediului, Muzică și mișcare, Arte vizuale și abilități practice, Dezvoltare personală.

Prin intermediul caietelor, autoarele – într-o echipă ce îmbină complementar competențele de proiectare curriculară la nivelul curriculumului național cu experiențele de lucru direct cu copiii de ciclul primar – propun elevilor o cîntorie imaginară. Primul popas (caietul nr. 1: *Aventuri la început de an școlar*) este reprezentat de invitația, la debutul anului școlar, de memorare a experiențelor din perioada vacanței și de dezvoltare a identității personale, prin discuții, joacă, desene și reflecție asupra diferitelor aspecte ce o definesc: portretul personal, spațiul personal, numele tăcinții, familie, aniversări și cadouri, ocupații și jocuri favorite.

Al doilea popas (caietul nr. 2: *Aventuri la joacă*) îl îndeamnă pe copilul de clasă a II-a la joc și joacă, prin variate jocuri cu idei, instrumente muzicale, marionete etc., de unul singur sau în echipă cu colegii – pentru a învăța sensuri și reguli ale jocului, pentru a reflecta asupra importanței jocului în viața copiilor, pentru a-și folosi creativitatea în inventarea unor personaje de poveste, pentru a învăța să calculeze jucându-se cu boabe de fasole sau cu zmei imaginari, pentru a explora și explica procese naturale și fapte sociale. Toate acestea, prin învățarea jocului sau, de ce nu, prin jocul învățării.

Prin al treilea caiet (*Aventuri cu daruri*), copilul este invitat în lumea de basm a iernii. Tema generală este utilizată de autoare pentru a-l pune pe copil în contexte variate ce permit dezvoltarea de multiple competențe: abilități de comunicare (prin invitarea la lectură și lucru cu informația scrisă), competențe specifice din domeniul matematicii (prin adunări sau scăderi cu fulgi, prăjituri ori globuri de Crăciun) și alțiții elor (prin discuții despre viața și protecția animalelor în perioada de iarnă), abilități practice (prin desen sau construirea de ornamente, instrumente muzicale, jucării și cadouri pentru sărbătorile de iarnă).

Personajele finalului de cîntorie (caietul nr. 4: *Aventuri printre stele*) sunt stelele și planetele, astronauții și stații spațiale. Copilul devine cîntor în Univers, numără stelele sau compune probleme matematice cu acestea, învață despre planete, caută informații în mediul online, reflectează asupra diferitelor emoții personale sau ale personajelor din caiet, construiește povești despre experiențe imaginare în spațiu, se joacă cu zaruri și planete din hârtie – dând frâu liber creativității și dorinței de a explora necunoscutul, în spațiul apropiat sau foarte îndepărtat, în demersuri ludice sau/ și de învățare.

Sarcinile de lucru din caietele seriei *Aventura învățării* îi pun, așadar, pe elevi în situații de învățare stimulative, complexe, inovative, cu accent pe: abordări de tip proiect, joc didactic; promovarea autoevaluării reflexive; apelul la surse de cunoaștere care depășesc manualul școlar.

La finalul fiecărui caiet este prezentat un cuprins al unității de învățare, care are rol de „cheie” de lectură didactică a auxiliarului. Astfel, sunt menționate temele abordate și se stabilesc relații între acestea și disciplinele din planul-cadru de învățământ, prin referiri la competențele specifice din programele colare vizate de fiecare temă în parte și la dominantele de conținut. Aceste informații permit cadrului didactic identificarea sau crearea de contexte variate de utilizare a caietelor, în cadrul orelor din trunchiul comun sau în orele de curriculum la decizia colii, prin activități de educație formală sau nonformală.

Prezentarea anterioară a caietelor din seria *Aventura învățării* se dorește a fi o invitație pentru cadrele didactice de a utiliza aceste caiete de lucru în activitatea cu elevii. În același timp, este o invitație pentru experți și profesioniști în educație de a reflecta asupra unor modele sau exemple de abordare integrată la nivelul curriculumului colar. Argumentele sunt multiple. În primul rând, abordarea propusă promovează demersuri de învățare personalizat, stimulând rolul activ al elevului în organizarea propriei învățări, prin centrarea pe interesele și nevoile personale de cunoaștere. În același sens, caietele propun sarcini de învățare variate, adecvate diferitelor stiluri de învățare/ tipuri de inteligență. În al doilea rând, activitățile de învățare propun conexiuni și relații cu sens între experiențele colare ale elevilor și cele din afara colii. Pe de o parte, se încurajează învățarea în profunzime, prin crearea de contexte multiple de valorificare a experiențelor semnificative din viața cotidiană a elevilor. Pe de altă parte, se facilitează transferul rezultatelor învățării dezvoltate la nivel disciplinar către contexte mai complexe – de tip crosscurricular, sau în situații reale de viață.

În al treilea rând, abordarea acestor auxiliare didactice susține colaborarea dintre elevi, prin propunerea de activități și jocuri în perechi sau în grupuri.

Nu în ultimul rând, utilizarea unor asemenea caiete în activitatea cu elevii permite o mai bună pregătire a acestora pentru probele de evaluare de la finalul clasei a II-a.

CS dr. Irina Horga

STANLEY I. GREENSPAN în colaborare cu JACQUELINE SALMON.
COPILUL CARE ÎNȚI DE FURC . CINCI TIPURI DE COPII „DIFICILI”.
 București, Editura Trei, 2015, 375 p., ISBN 978-606-719-062-5

Lucrarea *Copilul care înțazi de furc . Cinci tipuri de copii „dificali”*, scrisă de S.I. Greenspan în colaborare cu jurnalista J. Salmon, aduce în discuție o problemă cu care se confruntă în special părinții, dar și educatorii/ învățătorii ori profesorii, în relația cu copiii sau elevii lor. În cadrul acestor relații, adultul